

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XI. De Cognatione spirituali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

litatis redundet in errorem personæ; veluti si formaliter & directe feratur in personam, cui inest talis qualitas, ut in filium Regis, materialiter vero & indirecte in personam presentem; tunc enim ponitur error personæ matrimonium irritans.

10 Q. Utrum dolo interveniens constituat nullitatem? R. Dolum ab errore in hoc solum differt, quod dolum ponat actionem seu deceptionem injuriosam; per quam proximus in errorem inducitur: error autem abstrahat ab injuria vel deceptione alterius cum fieri possit ex naturalibus causis, aut contingentibus casibus, ut idem fieri sit effectus. Distinguendum autem inter sponsalia & matrimonium: nam sponsalia non alias irrita ponit dolo, quam si causam eis dederit, non etiam si tantum incidit, secundum l. Et eleganter 7. in pr. D. de dolo, & quæ ibidem traduntur; Propterea quod dolo contractibus bonæ fidei [ad quos spectant sponsalia] causam dans eos irritat, incidens non item. Ratio differentia est, quod illo casu causlet involuntarium, cum dolo per alterum adhibitus fecerit alterum adfuisse, qui sine eo non consensisset; hoc vero non faciat deficere consensum, cum alter, si presensisset, non fuisset tamen impeditus à contrahendo, Sanchez 1. Disp. 64. num. 3. Ad matrimonium quod attinet indistincte illud non annullatur, nisi dolum ponat errorem circa personam, aut statum personæ. Probatur per c. Cum in Apostolico 18. sup. De sponsal. & matrim. quod non irritat matrimonium, ad quod inducendum alter per mendacium & subreptionem est inductus. Facit eodem can. fin. xx. q. 3. ubi illecti per dolum tenet professio: & text. in c. Ex parte 14. sup. De convers. conjug. ubi falsa causa non facit non tenere professionem. Ut idem de matrimonio sit judicandum. Ratio differentia inter sponsalia & matrimonium est, quod voluntas contrahendi matrimonium versetur circa statum perpetuum, feraturque absolute in objectum illud, siue dependet ab ulla conditione: ut effectus objecto conformis cum firmum & indissolubile ponit, quem dissolvi minus consentaneum rationi. Sponsalia vero non ponunt actum perfectum, unde ab his variis ex causis receditur, de quibus sup. Tit. 1. Nihil facit, quod dictum supra me-

tu in itum matrimonium irritari; non ideo, quia ille aufert consensum & causam voluntarium, si cadat inconstanter una secundum dicta sup. De his que in spe. Tit. vero nisi sit circa substantialia non tollit libertatem ad matrimonium requisitam, sed tantum absolutam ponit voluntatem eligendum ejusmodi perpetuum, etiam si circumstantiis quibusdam, quæ substantiam consensum non auferunt. Vide Covarr. 2. c. 3. §. 7. num. 7. Sanchez 10. Disp. 9. ma-

TITVLVS X.

De natis ex libero ventre.

SUMMARIUM.

1. An quis liber sit vel servus, ex conceptu genitum.
2. Venter semper certus, nisi alia habeat consuetudo.
3. Calamitas matris non nocet patri.

Quia dictum, errorem circa conditionem servilem vitare nuptias, recte intelligitur, qui servus sit, quis liber. * Et hoc intelligendum dicitur ex ventre, qui si liber erit & natus, alias servus futurus, cum ex regula generali partus sequatur matrem, * qui est, siue pater sit servus, si ber; nisi aliud habeat consuetudo loci, ut ait. prox. Libertas si veniat adfuit uno temporibus, scilicet vel conceptionis, vel civitatis, vel intermedio proderit patri De ingen. * Calamitas matris super ventrem non obest foetui, nisi talis, quæ & in partum tangat, ut si mater prægnans in partu lo capiatur.

TITVLVS XI.

De Cognatione spirituali.

SUMMARIUM.

1. Cognatio spiritualis quid, et quæ originem habeat.
2. Ea olim triplex, Paternitatis, et Fratemitatis.

3. Restricta per Trid. ad certas personas.
4. Jus vetus in quibus sublatum.
5. Patrinus seu suscipiens qualis adhiberi debeat.
6. Patrinus pluribus designatis, unum, vel unum & unam seliget Parochus.
7. Quid si omnes admiserit?
8. Religiosi suscipientes an contrahant hanc cognationem?
9. Pater in necessitate baptizans filium an eam contrahat respectu uxoris aut concubinae?
10. An contrahatur per procuratorem?
11. Patrinus verba an sint necessaria?
12. An contrahatur ex iteratione solemni baptismi prius im valide collati?
13. Cognatio quadam olim oriebatur ex instructione Catholici.
14. An hic modus per Trid. sublatum?
15. Cognatio an contrahatur per dationem alterius Sacramenti?

DE impedimento, quod oritur ex cognatione & adfinitate, sequentibus aliquot Tit. subiungitur, quod est impediens & dirimens simul. Cognatio triplex est, Spiritualis, Legalis, & Carnalis, quae dicitur Consanguinitas.

Spiritualis est Ecclesiae inventum, ex ejus arbitrio dependens. Covarr. hic p. 2. c. 6. §. 4. num. 1. Sanchez 7. Dis. 54. num. 2. quo jure etiam ponit iterum subsequens matrimonium. Sanchez d. loco num. 3. Fit tamen & ejus mentio in jure civili, l. Si quis alium 26. Cod. De nupt. Estque attentata inter personas aliquas orta, ratione Baptismi, per quem quasi renascimur; vel Confirmationis, per quam perfectiores Christiani reddimur. Ratio impediendi est in reverentia, quam recipiens ab aliquo esse spirituale eidem debet, uti & suscipientibus, tamquam parentibus & fidejussoribus apud Deum, can. Vos ante omnia 105. De consecr. Dis. 4. Ut recte dicat Justinianus in d. l. 20. in fine, nihil aliud sic inducere posse paternam adfectionem & justam nuptiarum prohibitionem, quam nexum hujusmodi, per quem, Deo mediante, copulantur animae. Deinde contrahitur per hoc Sacramentum a liquo amicitiae vinculum, quod sufficit ad prohibitionem istam, ut cum extraneis in

matrimonio dilatetur amicitia ad instar cognationis carnalis.

Triplex hinc olim oriebatur cognatio; Paternitatis scilicet, inter baptizatum & baptizantem, patrinum baptizati & baptizatum; Com-paternitatis, inter baptizantem, baptizati parentes, suscipientes, eorumque conjuges; Fraternitatis, inter baptizatum & liberos baptizantis & suscipientium, c. Veniens & c. fin. h. t. c. 1. eod. in d. can. 1. 2. 3. & aliis xxx. q. 1. Idem juris est in Confirmatione, d. e. 1. in fine, quatenus tamen tenens confirmandum est confirmatus, can. In baptismo 101. De consecr. Dis. 4. quod robore, quod requiritur ad sustentandam alterius infirmitatem, careat non confirmatus.

Verum novissimè per Conc. Trid. Sess. 24. cap. 2. De reform. matr. est restricta haec cognatio ad certas personas, idque quia propter multitudinem prohibitionum multoties in casibus prohibitis contingebat contrahi matrimonia. Ut hodie non nascatur illa cognatio nisi inter baptizatum, ejusque patrem & matrem, ex una parte, & baptizantem ac suscipientes, ad summum unum & unam, ex altera, quorum nomina libro per Parochum inscribantur.

Hinc apparet jus vetus sublatum esse in aliquibus; Primò, in eo, quod patrinorum live suscipientium conjuges hodie non adficiantur hac cognatione, quos olim adfectos fuisse patet ex c. 4. h. t. Secundò ipsos suscipientes nullam cognationem inter se contrahere, cum de iis non loquatur Conc. sed tantum de cognatione contracta cum baptizato, ejusque parentibus. Navarr. in Manuali c. 22. n. 39. atque ita sublata decisio d. c. fin. Tertio, inter baptizatum & liberos baptizantis & suscipientis hodie non esse ullum impedimentum, quod olim fuisse patet ex c. 3. h. t. Ut liberi tales non impediuntur hodie jungi, nec etiam ab uno conjuge contracta cognatio tangat alium, quo minus jungatur baptizato, aut ejus parenti; imò duo conjuges videantur posse eundem simul suscipere: quod olim quidem non videtur permisum, can. fin. xxx. q. 4. hodie tamen licere docet Navarr. d. loco.

Suscipiens aut patrinus ut hanc cognationem contrahat, oportet usum habeat rationis, propter obligationem, cui nemo se obstringit nisi intellegens. Minor an major sit bapti-

baptizato non refert, cum tantum agatur de quadam regeneratione in Christo, in qua non spectatur aetas. Sanchez 7. *Disp.* 61. Sit tamen fidelis; nam infidelis non est capax hujus cognationis, cum vitam spiritualem per baptismum non habeat, & hæc cognatio sit inducitur ab Ecclesia, cui non subest infidelis Joan. Andr. in c. 1. h. t. in 6. & alii quos citat Sanchez 7. *Disp.* 60. nu. 7. Contra se res habet in heretico, propter baptismi communionem. Navarr. d. loco nu. 36. Idem juris est in tenente in confirmatione, Sanchez d. *Disp.* 60. nu. 20.

6 Præterea fit à parentibus baptizati vel Parocho designatus; dicit enim Trid. d. c. 2. neminem præter designatum hanc cognationem contrahere. Quod si plures designati sint à parentibus, uti alibi moris est, unum ex ijs, vel ad summum unum & unam seliget Parochus, qui soli hanc cognationem contrahent, idque ad evitandam prohibitionum multitudine, ex mente Trid. d. c. 2.

7 Queritur autem hic Primò, Quid juris, si non selegerit Parochus, sed omnes admiserit? R. Probabile esse, omnes si tangant contrahere hanc cognationem. Nam licet Trid. prohibeat plurium admissionem, non tamen irritat contra factum, & ex omnium sententia actus contra legis prohibitionem non ideo est irritus, si non addatur in lege decretum irritans. Vide Sanchez 7. *Disput.* 57. num. 11. & seqq.

8 Q. II. An Religiosi suscipientes hanc cognationem contrahant? R. Eos quidem prohiberi suscipere de sacro fonte, aut commatres habere, *can. Non licet Abbati* 103. cum seq. *De consecr. Dist.* 4. ne hac occasione ad secularia trahantur, *can. Per venit* 20. xviii. q. 2. actum tamen illorum nullibi irritari, atque ita & illos hac cognatione adfici. Si in Episcopos eligantur, ut à jugo monasticæ regulæ absolvantur, *can. 1. xvi. q. 1.* ita & non tenet eos prohibitio suscipiendi à sacro fonte, *Gl. in d. can. 1.* Sanchez 7. *Disp.* 60. in fine.

9 Q. III. An pater baptizans filium legitimum in necessitate eam contrahat respectu uxoris? R. ideo matrimonium ne quidem quoad thorum solvi, debitum licite reddi, exigique, cum per actum bonum & necessarium non debeat præjudicari matrimonio

stanti, *cap. 2. h. t. can. Ad limina* xxx. q. 1. Item erit, si per ignorantiam hoc contrahatur. Per malitiam baptizans propriam prolem liberat se à debiti redditione, ne sua hæc profit, alteri obicit; exactione tamen debet eum vult esse privatum Abbas d. c. 2. in fine *Gl. in can. Nosse* xxx. q. 1. Et facit textum in *De eo*, xxx. q. 1. ubi hujusmodi res verum lulum conjugum sine spe conjugii contrahitur. Videtur tamen obitare, quod in hac re nihil sit dispositum, & quod ea sit ad pœnam, quæ non est inferenda sine *Gl. in d. c. 2.* Externæ mulieris autem cognationem filium baptizans, aut de sacro fonte faciens, quod ei sit factus cognatus legitime cum ea matrimonium non contrahat, *in 6.* secundum regulam communem, hæc in parte non invenitur pati exceptionem. Nihil facit textus in *d. can. Ad limina*, qui quirit quoad usum matrimonii patris & filii: ne scilicet per istum actum præteritioni debiti, ut non æquè procedatur in matrimonio contrahendo. Nam parvam gem hoc jure esset in pœnam delicti baptizando prolem alterius conjugis. *in 6.* iniquum pœnam incurrit propter violationem præcepti. Impedire autem matrimonium subsequens contrahendum debet rationem pœnæ vel gravaminis, & tinet ad quoddam conjunctionis quæquam statuit Ecclesia inter tales personas, que ita ille textus non est trahendus, ut sum suum ad baptizantem filium alterius conjugis, sive concubinæ sive extraneæ in necessitate, cum exceptio sumet in non exceptis. Facit & quod factum dicitur quid fieri, quam factum irritum dicitur *chez 7. Disp.* 62. num. 10.

Q. IV. An hæc cognatio contrahatur procuratorem? R. Eile, qui procurator hæc adfici velit, non mandantem, quod ille, non hic tangat baptizantem, quo ponitur contra actum hujus cognationis, Navarr. *Conf.* 6. h. 1. Et facit quod dicitur, quibus utimur hæc in re, sine pœna, ut non suppleantur per alium, Verum procurator non habeat animum suscipiendi suo nomine, & res sit facti, quam per se faciens ipse facere videtur, pollet videtur

dans potius contrahere hanc cognationem, quam procurator. Quò facit, quod olim & ipsius suscipiens uxorem hanc cognatio adfectus, *et Martinus 4. h. 1. & ita dicitur* resoluisset Congregatio Card. Quorum resolutione remota, postest sustineri, ex communi opinione, nec procuratorem, quia non vult, neque est verus suscipiens alienas vices gerens, nec mandantem contrahere hanc cognationem, quia non potest, cum requisita ei non conveniant. Postest tamen consuetudine induci, ut per procuratorem aut auctorem contraheretur, cum quod potest inducere lex, possit & consuetudo legitime præscripta, quæ habet vim legis, Sanchez 7. *Disp.* 58. Pontius *lib. 7. c. 39. nu. 10.*

11 Q. V. An sint necessaria verba patris? R. Non videri, cum sola susceptio sit de substantia, cetera ad solemnitatem quandam spectent, Covarr. *lib. 2. c. 6. §. 4. nu. 7. Sanchez Disp. 56. nu. 9.* Ut autem baptizandum tangat patris tempore baptismi est necessarium, etiamsi is fuerit adultus: nam cæremonia sustentationis non est ab Ecclesia inducta ad sustentandam corporis infirmitatem, sed ad signandam animæ infantiam & imbecillitatem, Sanchez *d. loco nu. 5.*

12 Q. VI. Quid si baptizato domi postea in Ecclesia adhibeantur solemnia, aut etiam iteretur solemniter baptismus, eique quis adflet tanquam patris? R. Aliquibus videri tunc quoque contrahi hanc cognationem, *arg. c. 1. De sponsal. in 6.* Ubi eo actu licet invito oritur tamen impedimentum publicæ honestatis. Verum dicendum est, non orti ex ista solemnitate adhibita aut etiam solemnitate iteratione baptismi nullam cognationem, cum verè non conferatur baptismus, nec ulla subsit regeneratio, quæ est causa hujus cognationis, ut ea cessante cesset & ejus effectus, per regulam. Non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, *cap. Non præstat De R. I. in 6.* Nihil obstat argumentum sumptum ex *d. c. 1.* quia hoc ita speciali jure expressum, ut non sit extendendum. Vid. Sanchez 7. *Disp.* 62. *nu. 4. & 5.*

13 Oriebatur & olim quædam cognatio ex Catechismi, qui baptismi præmitti solet, instructione, quam contrahebat gerens perso-

nam infantis, pro quo respondebat; non inducebat tamen nisi impediens impedimentum, *c. 2. h. 1. in 6.*

Ubi queritur, An modus iste non sit sublatus per Conc. Trid. ? R. Ita recte videri, eo quòd Trid. *d. c. 2.* videatur generaliter statueret, inter quas personas hanc cognatio spiritualis oriatur & impediat, nullâ factâ mentione ejus, quæ ex Catechismo oritur. Et facit conclusio *d. c. 2.* inter nullos alios, quàm ibi numeratos, poni spiritualem cognationem: quæ sententia videtur esse communis. Si qui tamen putent non esse sublatum impedimentum; coguntur fateri, saltem esse restrictum. Vid. Sanchez 7. *Disp.* 10. *num. 10 & seqq.*

Postremò queritur, An contrahatur cognatio per dationem alterius Sacramenti? R. Expressè id negari *c. fin. eod. in 6.* Quod habet, ex aliorum Sacramentorum datione nequaquam orti cognationem, quæ matrimonium impediat vel dissolvat. Et facit ratio, quod per aliorum Sacramentorum collationem non regeneremur: ut non possit quis videri recipere esse spirituale, quæ est ratio cognationis. Contra tamen habere text. in *can. Omnes 8. xxx. q. 1.* in penitentia, quæ est Sacramentum, susceptos ita haberi loco filiorum, ut in baptisate: *can. Si quis Sacerdos d. q. 1.* Cum filia tali fornicantem grave adulterium committere, & penitere debere, eo modo, quo de filia spirituali, quæ loco videntur satis contrariari *d. c. final.* Dicendum, per penitentiam dici non posse poni cognationem, cum per eam non recipiatur esse aliquod spirituale. Quo modo tradit Glos. in *d. can. Omnes*, filium posse eam ducere in uxorem, quam pater recepit ad penitentiam; quod non foret, si induceret cognationem, *can. 1. 2. 3. & alii xxx. q. 3.* Ecclesiam tamen specialiter prohibuisse matrimonium inter tales personas, in reverentiam Sacramenti, quam deceptus ad penitentiam recipienti. Ut ratione prohibitionis peccent graviter se conjungentes, eaque species sit in confessione aperienda, quod vel mutet speciem, vel saltem graviter adgravet.

Sanchez 7. *Disp.* 55.